

Engelli Üniversite Öğrencilerine İlişkin Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Merve TEKİN¹ Salih KARİP²

¹ Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Bölümü,
shumervetekin@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8284-8395>

² Dr., Konya İl Sağlık Müdürlüğü, salihkarip@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0911-3904>

Makale Bilgileri	ÖZ
Makale Geçmişi Geliş: 27.09.2023 Kabul: 21.12.2023 Yayın: 31.12.2023	Engelli üniversite öğrencileri öğrenim hayatlarında pek çok zorlukla mücadele etmektedirler. Erişilebilirlik, teknik donanım yetersizliği, altyapı ve öğretim materyallerinin engellilerin kullanımına uygun olmaması gibi problem engelli öğrencilerin yaşadığı önemli problemlerdendir. Bu bağlamda araştırma; engelli üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu alanda yapılan çalışmalara ilişkin veriler Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilerek; yayın yılı, anahtar kelime, kurum, yazar, ülke, etkin dergiler, atıf sayısı gibi parametreler özelinde analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; en yaygın kullanılan anahtar kelimenin "disability" (143), en fazla yayına sahip yazarın Anabel Morina (20 yayın, 428 atıf) olduğu belirlenmiştir. Ülke bazında en çok yayına sahip ülkenin USA (157), kurum bakımından en fazla yayına sahip kurumun University of Seville (25), atıf sayısı olarak da University of Valencia (452) olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; ilgili alana yönelik yapılan çalışmaların artırılması, engelli üniversite öğrencilerinin eğitim hayatlarının daha verimli olabilmesi için fırsatların sunulması gerektiği, yaşanan sorunların çözümü için üniversitelerin etkin destek sağlamalarının önemli olduğu ifade edilebilir.
Anahtar Kelimeler: Üniversite, Eğitim, Engelli Öğrenci, Engellilik	

Bibliometric Analysis of Studies on Disabled University Students

Article Info	ABSTRACT
Article History Received: 27.09.2023 Accepted: 21.12.2023 Published: 31.12.2023	Disabled university students struggle with many difficulties in their education lives. Problems such as accessibility, lack of technical equipment, infrastructure and teaching materials not being suitable for the use of disabled people are among the important problems experienced by disabled students. In this context, research; It was carried out to examine the studies conducted on disabled university students using the bibliometric analysis method. Data regarding the studies carried out in this field were obtained from the Web of Science (WoS) database; It was analyzed based on parameters such as publication year, keyword, institution, author, country, active journals, and number of citations. As a result of the research; It was determined that the most commonly used keyword was "disability" (143), and the author with the most publications was Anabel Morina (20 publications, 428 citations). It has been determined that the country with the most publications on a country basis is the USA (157), the institution with the most publications in terms of institution is the University of Seville (25), and the number of citations is the University of Valencia (452). According to the results obtained; It can be stated that it is important to increase the studies in the relevant field, to provide opportunities for disabled university students to make their educational lives more productive, and to provide effective support for universities to solve the problems experienced.
Keywords: University, Education, Student with Disabilities, Disability	

JEL Kodları / JEL Codes: I10, I12, I19

Atıf/Citation: Tekin, M. & Karip, S. (2023). Engelli üniversite öğrencilerine ilişkin çalışmaların bibliyometrik analizi. *Sustainable Welfare*, 1(1), 1-10.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü engelliliği; “yeti kaybı olan bireylerin, olumsuz tutumlar veya yetersiz sosyal destek gibi kişisel ve çevresel faktörler ile olan etkileşimi” şeklinde tanımlamaktadır. Yine Dünya Sağlık Örgütü dünya genelinde bir milyardan fazla kişinin herhangi bir engele sahip olduğunu ve bu oranın da yaklaşık olarak dünya nüfusunun %15’ini oluşturduğunu bildirmektedir (WHO, 2015). Dünyada bir milyardan fazla engelli bulunmakta ve bunlardan yaklaşık 200 milyonu ciddi anlamda işlev bozukluğu yaşamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2011 yılında yayımlanan Dünya Engellilik Raporu’nda dünya genelinde 18 yaş üzeri nüfusta engellilik oranının %15,6 olduğu belirtilmektedir (İnan ve ark. 2013).

Sosyal hayatın bütün imkânlardan eşit olarak yararlanma hakkına sahip olan insan, içinde bulunduğu sosyal yapının içerisinde gelişerek hayatını sürdürmektedir. Ancak bununla birlikte kişinin sosyal hayata katılımı bireyin mekâna ulaşımı ve mekânı kullanımı ile yakından ilişkilidir. Bu bağlamda engelli bireylerin de eşit şartlar altında sosyal imkânlardan yararlanmaları içerisinde buldukları çevrenin onların kullanımı için uygun olmasına bağlıdır (Sirel ve ark. 2012). Engelli bireylerin sosyal yaşantıları da engellerine bağlı olarak değişikliğe uğrayabilmektedir. Temel hizmetlere erişim sorunu, toplumsal faaliyetlere etkin katılamama, yakın çevreden soyutlanma gibi durumlar engellilerin sıklıkla karşılaştıkları güçlüklerdendir. Bu durum aynı zamanda engelli bireylerin sosyal hayattan dışlanması olarak da ifade edilebilir (Genç, 2015).

Eğitim, insan hayatında var olduğundan bu yana tarihinin her döneminde önemli bir rol oynamıştır. Eğitim çeşitli açılardan bireye katkılar sağlamakta ve yaşamı daha anlamlı kılma noktasında bireyi destekleyen birtakım faaliyetleri içerisinden barındırmaktadır (Çoklar ve Çalışkan, 2023). Eğitim bireyin farklılaşan yaşam koşullarına ayak uydurabilmesini, hayata farklı açılardan bakabilmesini ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurabilmesini sağlar (Gün, 2015). Her ne kadar mevcut yasal düzenlemelerde engellilerin eğitim haklarından yararlanmalarına yönelik düzenlemeler olsa da kaliteli eğitime erişimde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır (Eğitim Reformu Girişimi, 2016). Engelli üniversite öğrencileri aile, toplumsal yaşama katılım, istihdam, ulaşım ve eğitim alanlarında sorunlar yaşamaktadırlar (Tekin, 2019). Kurumsal düzlemdeki engeller ise sistematik eşitsizlikler ve devlet desteği olarak tanımlanmıştır (Kaysılı, 2023). Örneğin, engelli üniversite öğrencilerin erişim, sosyal etkileşim konularında sorunlar yaşadıkları, öğrenciler ile ailelerinin yükseköğretim faaliyetleri hakkında bilgilendirilmeye, sosyal ve psikolojik desteğe ihtiyaç duydukları bilinmektedir (Çıkılı ve Gülsöz, 2022).

Ülkemizde engelli bireylerin eğitim hizmetlerinden eşit şartlarda yararlanmasına yönelik taraf olunan çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; “Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına Dair Sözleşme (Resmi Gazete, 14 Temmuz 2009/272888), “1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (Resmi Gazete, 24 Haziran 1973/14574” ve 5378 sayılı “Engelliler Hakkında Kanun (Resmi Gazete, 1 Temmuz 2005/25868)”dur (Zencir ve ark. 2017). Engelli üniversite öğrencilerinin eğitim hayatlarına tam katılım sağlanmaları, eşit fırsat ve güçlere sahip olmaları ile sağlanabilir. Bunun yanında bu öğrencilerin ilerleme göstermelerinde akademik personelin de engelli öğrencilere yaklaşımda benimsemiş oldukları tutum da etkilidir (Erten, 2011). Engelli üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmalar bu öğrencilerin yeni bir işe başlamada, günlük yaşamı sürdürmedeki bağımsızlık seviyelerinde ve mezuniyet sonrası yaşam kalitelerinde çeşitli güçlükler ile karşılaştıklarını göstermiştir (Al-Zboon ve Theeb, 2014).

Üniversiteler toplumsal gelişime katkı sağlayan farklı meslek mensuplarının eğitildiği kurumlardır. Üniversitelerde verilen eğitimler sayesinde gençlerin geleceğine yön verilirken yeni fikirler de üretilmektedir. Engelli üniversite öğrencilerinin eğitim hayatına etkin katılabilmeleri için hizmet sunum standartlarında birtakım iyileştirici ve kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılmaktadır. Bu anlamda görme ve işitme engelli öğrencilerin ders materyallerine erişim sağlayabilmesi, ders ortamlarının ve üniversite içi ulaşımın erişilebilirlik açısından engellilerin kullanımına uygun olması gibi düzenlemeler yapılmaktadır (EGED, 2015). Engelli ve engelli olmayan öğrenciler üzerine yapılan bir çalışmada engelli öğrencilerin daha az ev işleri yaptıkları, engelli olmayanlara göre daha az sinema ve tiyatroya gittikleri, daha az kitap okudukları ve sosyal etkinliklere katılımda da daha az katılım sağladıkları belirlenmiştir (Dökmen, 2004).

Benzer şekilde Sarı (2005) bedensel ve görme engelli üniversite öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışmada engelli öğrencilerin dış mekân donatılarını (rampa, merdiven, işaret levhaları vb.) kullanamadıklarını belirlemiştir.

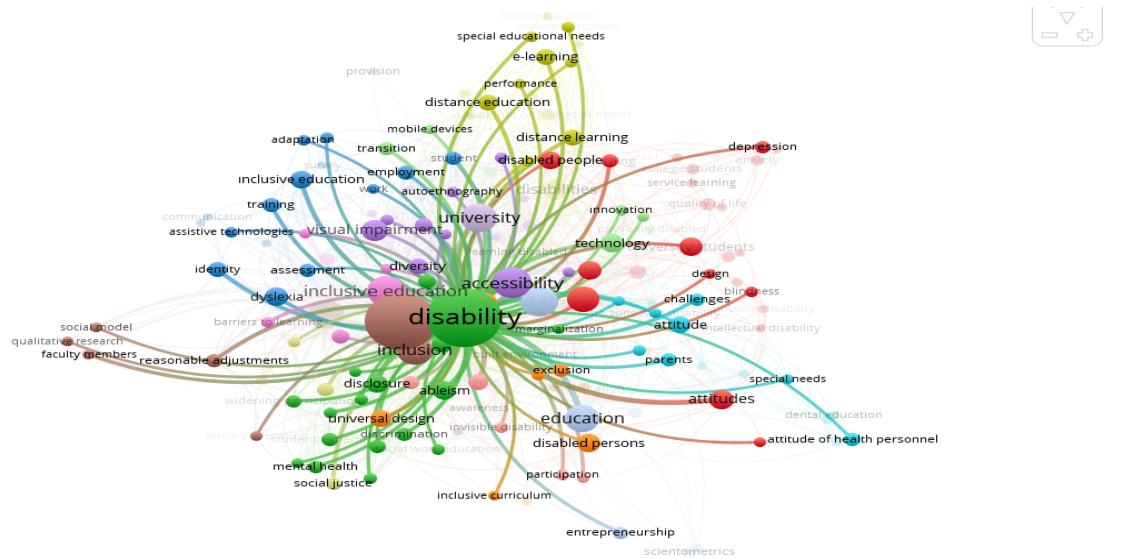
Bu çalışma engelli üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda engelli üniversite öğrencilerine ilişkin yapılan çalışmalar; yayın yılı, anahtar kelime, kurum, yazar, ülke, etkin dergiler, atıf sayısı gibi parametreler özelinde analiz edilmiştir. Çalışmanın engelli üniversite öğrencilerine ilişkin yapılan çalışmaların çeşitli parametreler açısından daha görünür kılınması ve engellilere yönelik çalışma yürütecek olan araştırmacılara da yol gösterici olması sebebiyle bu alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Engelli üniversite öğrencilerine ilişkin yapılan çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelendiği çalışmada veriler, Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilmiştir. WoS veri tabanında temel arama bölümünde Topic alanına “disabled student” ve “university” sözcük grubu yazılarak 16.04.2023 tarihinde tarama yapılmıştır. Buna göre 977 çalışma tespit edilmiştir. Çalışmalar İngilizce dilinde araştırma makalesi, erken görünüm ve bildiri olarak kısıtlanmış olup, toplamda 790 yayın çalışmaya dâhil edilmiştir. WoS veri tabanından text formatında alınan çalışmalar yayın yılı, anahtar kelime, yazar, kurum, ülke, etkin dergiler, atıf sayısı gibi parametreler açısından analiz edilmiştir. Bibliyometrik haritalama oluşturmak ve görselleştirmek için VOSviewer programı kullanılmıştır.

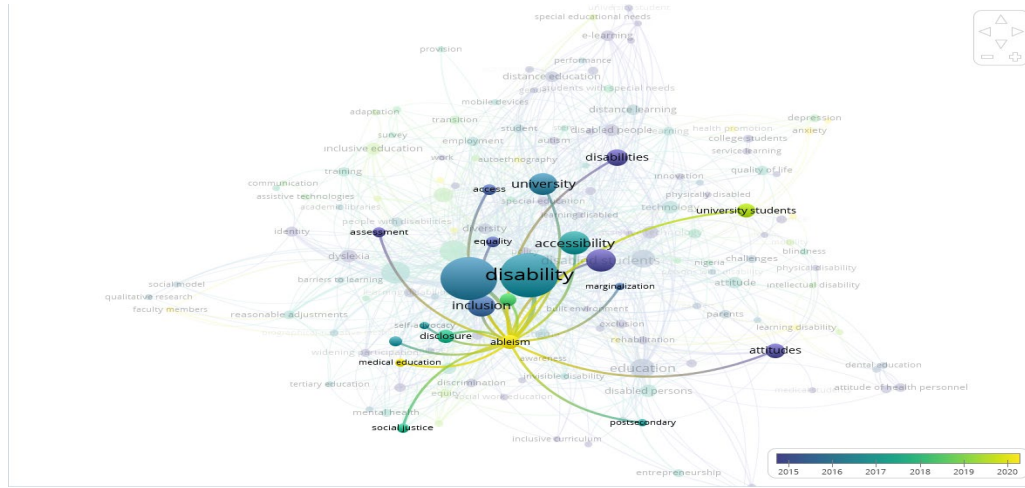
BULGULAR

Bu bölümde Vosiewer programı ile analiz edilen bulgulara yer verilmiştir. Renklendirilmiş görsel ağ analizindeki daire büyüklükleri, anahtar kelime olarak kullanılan kelime sayısı arttıkça büyümektedir. Ağdaki renkli daireler arasındaki çizgiler yapılan çalışmalar arasındaki ilişkileri göstermektedir. Bu yazılımla engelli üniversite öğrencilerine ilişkin yayınlarda kullanılan anahtar kelimeler en az 3 kez kullanılma durumu ile değerlendirilmiştir. Buna göre 1911 anahtar kelimedenden 153 kelimenin bu şartı sağladığı görülmüştür. En çok kullanılan anahtar kelimeler sırasıyla disability (143), higher education (132), accessibility (38), students with disabilities (37) şeklindedir (Şekil 1).

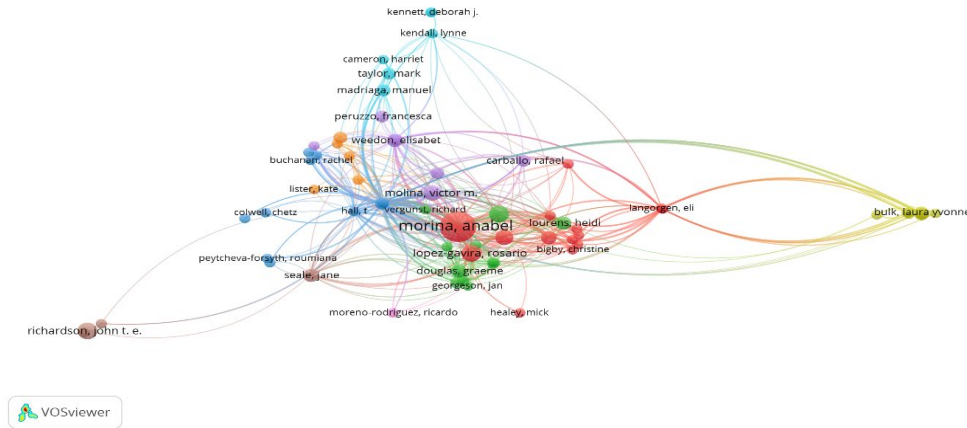
Şekil 1. Anahtar Kelime Dağılımı

Engelli üniversite öğrencilerini konu alan çalışmaların anahtar kelimelerinin son yıllarda kullanımı incelendiğinde ise “inclusive education” (34), “visual impairment” (17), “ableism” (13), “inclusion” (10) ilk sıralarda yer almaktadır (Şekil 2).

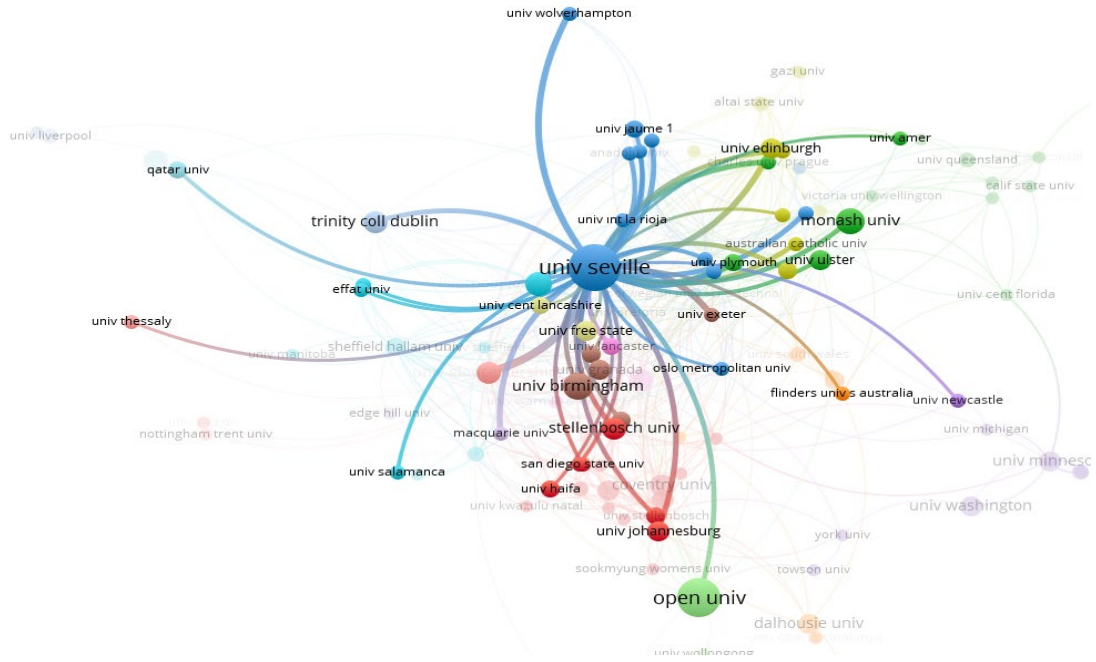
Şekil 2. Anahtar Kelimelerin Yıllara Göre Dağılımı

Engelli üniversite öğrencilerini konu alan çalışmalara ilişkin VOSviewer programından elde edilen yayınlar incelendiğinde; yazarlara göre dağılım ele alınırken konu ile ilgili en az iki yayını olan yazarlar değerlendirme kapsamına alınmıştır. Konu ile ilgili çalışma yapan yazar sayısı 2064 olup, iki yayın şartını sağlayan yazar sayısı 133 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda engelli üniversite öğrencileri ile ilgili en fazla yayına sahip yazar 20 yayınlı Anabel Morina olup yazarın toplam atıf sayısı da 428'dir. Bu yazarı her biri 6 yayına sahip Swartz, L., Richardson, J. ve Lopez-Gavira, R. takip etmektedir. Türkiye açısından bir değerlendirme yapıldığında ise 5 yayını ve 42 atıfla ilk sırada Özcan Konur yer almaktadır (Şekil 3).

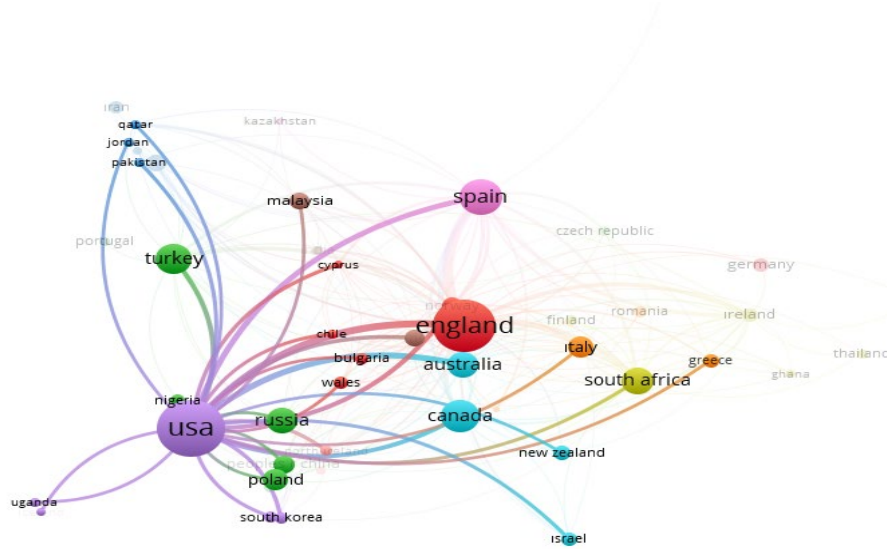
Şekil 3. Yazar Dağılımı

Engelli üniversite öğrencilerine ilişkin çalışmalar kurumlar açısından da değerlendirilmiştir. VOSviewer programındaki renklendirilmiş görsel analizle 895 kurumdan konu ile ilgili en az 2 yayını olan 184 kurum dikkate alınmıştır. Buna göre University of Seville 25 yayınlı ilk sırada görülmektedir. Daha sonra bu üniversiteyi Open University (17) University of Birmingham (8) ve Monash University (7) takip etmektedir. Kurumlar atıf açısından incelendiğinde ise 958 atıfla UCL- London's Global University (4) ilk sıradadır. Bu üniversiteden sonra 918 atıfla University of Valencia (5) ve 452 atıfla University of Seville (25) yer almaktadır. Bu sıralamada Türkiye'nin ise İnönü Üniversitesi'nin 4 yayını ve 11 atıfla 28. sırada olduğu belirlenmiştir (Şekil 4).

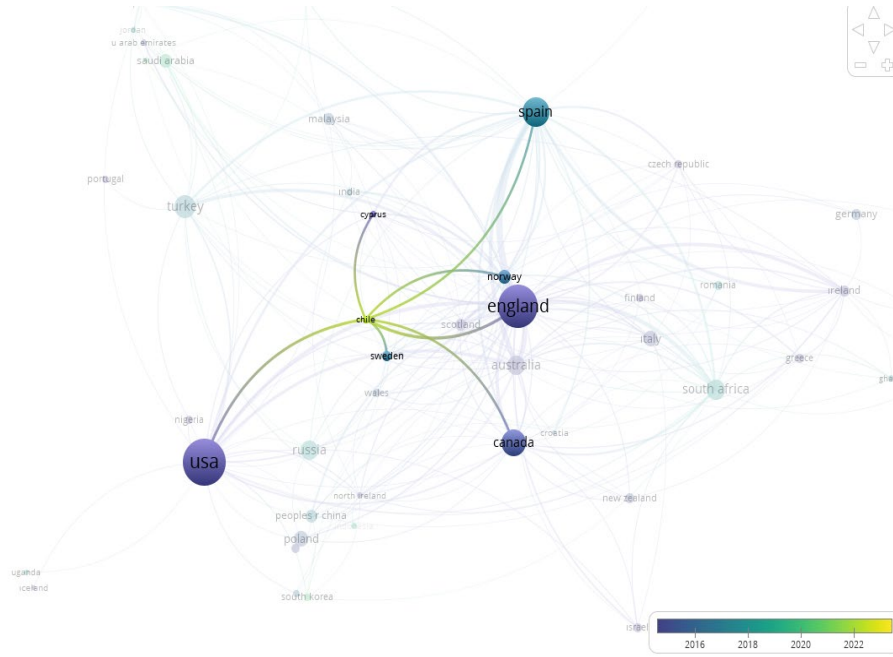
Şekil 4. Kurum Dağılımı

Şekil 5’te engelli üniversite öğrencilerine ilişkin yayınlar ülke bazında değerlendirilmiştir. Konuya ilişkin en az 2 yayına sahip ülke sayısı 89 ülke içerisinde 64’tür. Bu doğrultuda USA 157 yayımla ilk sırada yer alırken bu ülkeyi 129 yayımla İngiltere takip etmektedir. Ancak atıf bazında ülkelere bakıldığında İngiltere 3103 atıfla ilk sıradadır. Konu ile ilgili çalışmaların değerlendirildiği bu aşamada Türkiye ise 41 yayımla 5. sırada görülmektedir.

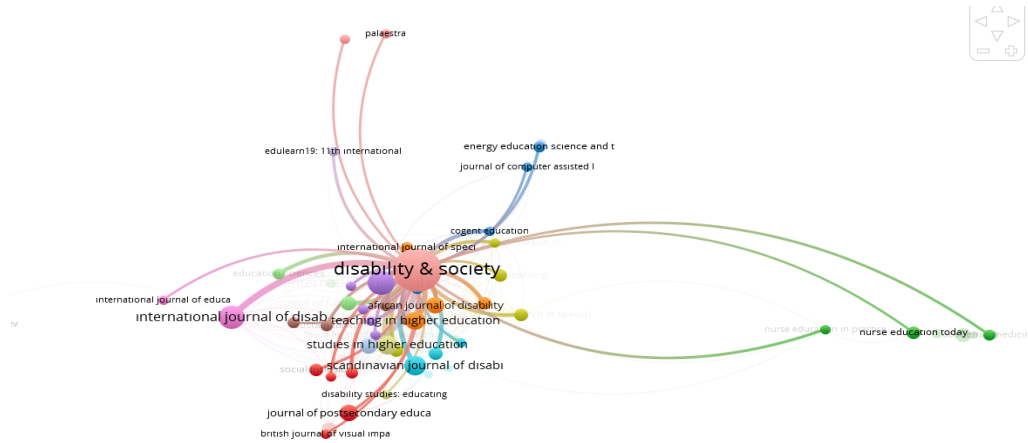
Şekil 5. Ülke Dağılımı

Yıl bazında bir değerlendirme yapıldığında mavi tonlu renkler eski yıllara ait yayınları gösterirken, sarı renk son yıllarda yapılan yayınlara karşılık gelmektedir. Buna göre konuyla ilgili yapılan yayınlar ülke ve yayınlandığı yıl açısından incelendiğinde, 2022 yılında Chile (3), 2020 yılında South Korea (5), 2019 yılında Saudi Arabia (16), 2018 yılında South Africa (31) son yıllarda yıl bazında en fazla yayın yapan ülkeler olarak görülmektedir. Burada Türkiye 2017 yılında 41 yayımla ilk sıradadır (Şekil 6).

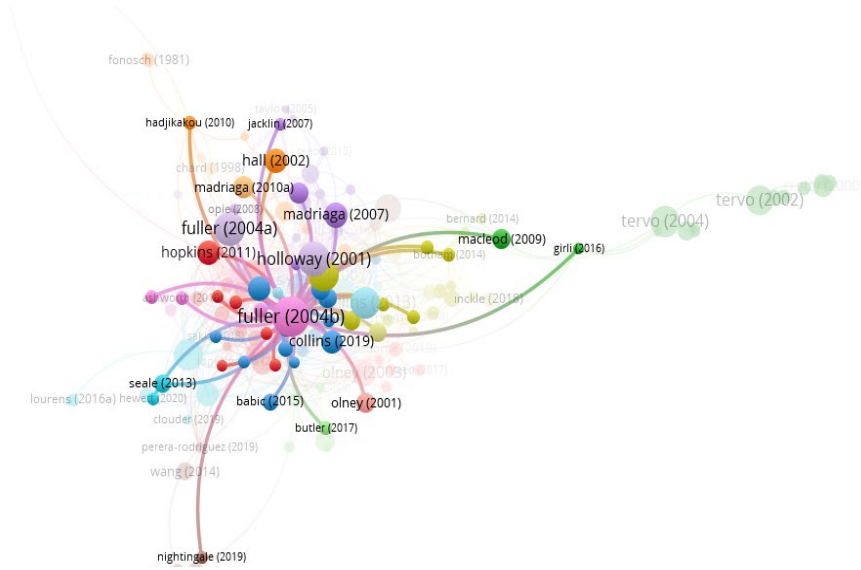
Şekil 6. Ülkelerin Yıl Bazında Dağılımı

Engelli üniversite öğrencilerine ilişkin çalışmaların yayınlandığı kaynaklar incelendiğinde konuyla ilgili en az iki çalışmanın yayınlandığı dergi sayısı 507 dergi içinde 112'dir. İlk sırada 53 yayımla Disability & Society dergisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu dergiyi International Journal of Inclusive Education (16) ve International Journal of Disability Development and Education (14) takip etmektedir. Son dönemler için bir değerlendirme yapıldığında ise 2023 yılında Educational Review dergisinde 2 çalışmanın yayınlandığı görülmektedir (Şekil 7).

Şekil 7. Dergi Dağılımı

Yayınlar atıf açısından incelendiğinde en az 5 atıf alan 350 yayın olduğu görülmektedir. Fuller vd.'nin 2004 yılında yayınlanan "Incorporating Disabled Students within an Inclusive Higher Education Environment" adlı çalışması 174 atıfla ilk sırada gelmektedir. Bu çalışmayı Holloway'in (2001) 133 atıf alan "The experience of higher education from the perspective of disabled students" çalışması izlemektedir (Şekil 8).

Şekil 8. Atıf Alan Yazar Dağılımı

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma, engelli üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmaların Web of Science Core Collection veri tabanına dayalı olarak nicel ve sistematik bir değerlendirmesinin yapılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Engelli üniversite öğrencilerine yönelik dünyanın çeşitli yerlerinde farklı amaçlar doğrultusunda çalışmaların yapılmış olması engelliliğin önemini hâlihazırda koruduğunu göstermektedir.

Araştırmalarda kullanılan anahtar kelimelere bakıldığında en yaygın kullanılan üç anahtar kelimenin “disability” (143), “higher education” (132) ve “accessibility” (38) olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalar yazarlara göre incelendiğinde engelli üniversite öğrencilerine ilişkin 2064 araştırmacının olduğu; ancak iki ve daha fazla yayın yapan araştırmacı sayısının 133 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda en fazla yayına sahip yazar 20 yayın ve 428 atıf ile Anabel Morina’dır. Yazar açısından ülkemize bakıldığında 5 yayın ve 42 atıf ile en fazla yayına sahip kişi Özcan Konur’dur. Obidat (2022) çalışmasında en çok kullanılan ilk üç anahtar kelimenin “accessibility” (434), “e-Learning” (147), ve “disability” olduğu görülmüştür. Aynı çalışmada engelli üniversite öğrencilerine ilişkin 2839 araştırmacının çalışma yaptığı ve en fazla yayının Luján-Mora (18) tarafından yapıldığı, en çok atıfın ise Fernández-López (2013) yapıldığı görülmüştür.

Engelli üniversite öğrencilerine yönelik yürütülen çalışmaların hangi kurumlarda yapıldığına bakıldığında University of Seville’nin 25 yayın ile en fazla yayın yapan kurum olduğu, bu kurumu takiben de Open University’de 17 yayın yapıldığı görülmektedir. Çalışmaları atıf açısından değerlendirmek gerekirse; 918 atıf sayısı ile University of Valencia ve 452 atıf ile University of Seville’nin en çok atıf alan kurumlar olduğu görülmektedir. Bu hususta kurum bakımından ülkemizi değerlendirmek gerekirse; İnönü Üniversitesi dünya sıralamasında 4 yayın ve 11 atıf ile 28. sırada yer almaktadır. Obidat (2022) çalışmasında en fazla yayının (25) University of Washington-USA’da yapıldığını ortaya koymuştur.

Yapılan çalışmaları ülke bazında değerlendirmek gerekirse; 89 ülkeden 64 tanesinin en 2 yayına sahip olduğu; USA’nın 157 yayınla en çok yayına sahip ülke olduğu, 129 yayınla da England’ın ikinci sırada yer aldığı ifade edilebilir. Ülkemiz ise bu sıralamada 41 yayın ile 5. sırada yer almaktadır. Bu bağlamda ülke bazında engelli üniversite öğrencilerine yönelik yapılan yayınlar bağlamında ülkemizin iyi bir konumda olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmaların yayınlandığı dergilere bakıldığında en az 5 atıf alan 350 yayın olduğu ve Fuller vd.’nin 2004 yılında yayınlanan “*Incorporating Disabled Students within an Inclusive Higher Education Environment*” adlı çalışmasının 174 atıf ile ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Obidat (2022) çalışmasına göre engelli öğrencilere yönelik en çok araştırmanın yürütüldüğü ülke USA (509) ve ardından İspanya’dır (215).

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda ilgili alana yönelik yapılan çalışmaların artırılması, engelli üniversite öğrencilerinin eğitim hayatlarının daha verimli olabilmesi için fırsatların sunulması gerektiği, yaşanan sorunların çözümü için üniversitelerin etkin destek sağlamalarının önemli olduğu söylenebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Yazarların Makaleye Olan Katkıları

Yazar 1'in makaleye katkısı %60, Yazar 2'nin makaleye katkısı %40'tır.

Çıkar Beyanı

Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Al-Zboon E., A.J.F., & Theeb R. S. (2014). Quality of life of students with disabilities attending Jordanian Universities. *International Journal of Special Education*, 29.
- Çıkkılı, Y., & Gülsöz, T. (2022). The problems encountered by the individuals with autism attending higher education during the distance education process. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 4(2), 267-281.
- Çoklar, A. N., & Çalışkan, B. S. (2023). Uzaktan eğitim öğrencilerinin sosyal bulunuşluk düzeyleri ile öğrenme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(3), 826- 836.
- Dökmen, Z. Y., & Kışlak, Ş. T. (2004). Engelli olan ve olmayan üniversite öğrencilerinin demografik ve psikolojik özellikleri ile sorunlarının karşılaştırılması. *Kriz Dergisi*, 12(2), 33-47.
- EGED, (2015). Üniversitelerde engellilere yönelik erişilebilirlik hususunda mevcut durum analizi 2014-2015. Ankara: Eğitimde Görme Engelliler Derneği.
- Erten, Ö. (2011) Facing challenges: Experiences of young woman with disabilities attending a Canadian Univeristy. *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 24(2), 101-114.
- Fernández-López, Á., & Rodríguez-Fórtiz, M. J., Rodríguez-Almendros, M. L., & Martínez-Segura, M. J. (2013). Mobile learning technology based on iOS devices to support students with special education needs. *Computers & Education*, 61, 77-90.
- Genç, D. (2015). Social problems and expectations of disabled people. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 35(2), <http://dergipark.gov.tr/spcd/issue/21125/227553>.
- Gün, A. (2015). İşitme engelliler ortaokulunda okuyan öğrencilerin din kültürü ve ahlak bilgisi dersine yönelik tutum ve değerlendirmeleri: Amasya ve Samsun Örneği. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14(28), 61-92.
- İnan, S., Ceyhun Peker, G., Tekiner, S., Ak, F., & Dağlı, Z. (2013). Engellilik, Türkiye’de engellilerin durumu ve sağlık hizmet sunumuna bir bakış. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 12(6), 723-728.
- Kaysılı, A. (2023). Eğitimde dijitalleşme olgusunun fırsat eşitliği bağlamında değerlendirilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(3), 1421-1437.
- Obidat, A. H. (2022). Bibliometric analysis of global scientific literature on the accessibility of an integrated e-learning model for students with disabilities. *Contemporary Educational Technology*, 14(3), ep374. <https://doi.org/10.30935/cedtech/12064>.
- Sarı, H. (2005). Selçuk Üniversitesi’nde öğrenim gören bedensel engelli ve görme engelli öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve çözümüne yönelik çağdaş öneriler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 335-355.
- Sirel, B., Boyacıgil, O., Duymuş, H., Konaklı, N., Altunkasa, F., Uslu, C. (2012). Çukurova Üniversitesi yerleşkesi açık alanlarının fiziksel engelliler bakımından ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 27(1), 53-72.
- Tekin, H. H. (2019). Engelli üniversite öğrencilerinin eğitim yaşamındaki sorunları: Konya örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1531-1548.
- World Health Organization (WHO). (2015). WHO Global Disability Action Plan 2014–2021: Better Health For All People With Disability. Geneva, Switzerland: WHO Press.
- Zencir, M. B., Kutlutürk, L., & Subaşıoğlu, F. (2017). Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde engellilere yönelik hizmetler: Web sayfaları bağlamında bir inceleme. *Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 57(1), 720-739.

Extended Abstract

A person, who has the right to benefit equally from all opportunities of social life, continues his life by developing within the social structure he is in. However, a person's participation in social life is closely related to the individual's access to and use of space. Education has played an important role in human life in every period of history since its existence. Education contributes to the individual in various aspects and includes a number of activities that support the individual in making life more meaningful.

In order for disabled university students to participate effectively in educational life, some improving and facilitating arrangements are made in service delivery standards. In this sense, arrangements are made to ensure that visually and hearing impaired students can access course materials, and that course environments and transportation within the university are suitable for the use of disabled people in terms of accessibility. In a study conducted on disabled and non-disabled students, it was determined that disabled students did less housework, went to the cinema and theater less often than non-disabled students, read less books, and participated less in social activities. In his study on physically and visually impaired university students, he determined that disabled students could not use outdoor equipment (ramps, stairs, signboards, etc.).

This study was carried out to examine the studies conducted on disabled university students using the bibliometric analysis method. In this context, studies on disabled university students; It was analyzed based on parameters such as publication year, keyword, institution, author, country, active journals, and number of citations. It is thought that the study will contribute to this field by making the studies on disabled university students more visible in terms of various parameters and by providing guidance to researchers who will conduct studies on disabled people.

In the study where studies on disabled university students were examined using the bibliometric analysis method, the data were obtained from the Web of Science (WoS) database. In the basic search section of the WoS database, enter " disabled " in the Topic field. The search was made on 16.04.2023 by typing the words "student " and " university ". Accordingly, 977 studies were identified. Studies were limited to research articles, early appearances and papers in English, and a total of 790 publications were included in the study. Studies taken from the WoS database in text format were analyzed in terms of parameters such as publication year, keyword, author, institution, country, active journals, and number of citations. The VOSviewer program was used to create and visualize bibliometric mapping.

When we look at the keywords used in the research, it is seen that the three most commonly used keywords are "disability" (143), "higher education" (132) and "accessibility" (38). When the studies are examined according to the authors, it is seen that there are 2064 researchers on disabled university students. However, it was determined that the number of researchers who published two or more publications was 133. In this context, the author with the most publications is Anabel with 20 publications and 428 citations. It is morina. When we look at our country in terms of authors, the person with the most publications is Özcan Konur, with 5 publications and 42 citations.

When we look at the institutions where studies for disabled university students are carried out, University os. It is seen that Seville is the institution with the most publications with 25 publications, followed by the Open University with 17 publications. To evaluate the studies in terms of citation; It is seen that the University of Valencia with 918 citations and the University of Seville with 452 citations are the institutions with the most citations. In this regard, if we need to evaluate our country in terms of institution; İnönü University ranks 28th in the world rankings with 4 publications and 11 citations.

If we need to evaluate the studies carried out on a country basis; 64 out of 89 countries have at least 2 publications; It can be stated that USA is the country with the most publications with 157 publications, and England ranks second with 129 publications. Our country ranks 5th in this ranking with 41 publications. In this context, it can be said that our country is in a good position in terms of publications for disabled university students on a country basis. When we look at the journals in which the studies were published, there are 350 publications with at least 5 citations and Fuller et al.' " Incorporating " published in 2004 *Disabled Students within an inclusive Higher It was determined that his work titled "Education Environment"* ranked first with 174 citations.

In line with the results obtained from the study, it can be said that it is important to increase the studies in the relevant field, to provide opportunities for disabled university students to make their educational lives more productive, and to provide effective support for universities to solve the problems experienced.